

פרק כ"ז

שערי קדושה

בהיותו בן שש עשרה, הגיע אדם אל רבי אריה לוי. בא להתעניין אודות הבחור שמואל אהרן יודלביץ. יש לו בת שהגיעה לפרקה, ושמעו של הבחור הגיע לאזנו. הוא שמע שאמנם יתום הוא, ואין לו מאומה, רק כתנתו לעורו. אבל בעל מדות הוא, אציל רוח, עדין נפש. מוכשר ומתמיד, וירא שמים. שמע שהוא אוכל אצל רבי אריה, ולן בבית המדרש הסמוך. ורבי אריה, כמשגיח רוחני, ודאי יודע עליו רבות. ובכן, בא לשאול: האמנם כן הוא, או שמא הפריזו בשבחו, כדרך השדכנים מדור ודור.

רבי שמואל אהרן בבחרותו

אחז רבי אריה בידו, ואמר בחום: "האמינו לי - לא הוגד לכם החצי!" פתח <http://www.otzar.org> הודפס מאתר אוצר החכמה

וסיפר על עדינות נפשו, על תום הליכותיו. סיפר על תפילותיו הנרגשות, איך הוא מברך בקול ובכוונה. סיפר על התמדתו המופלאה, על הצטיינותו בלימודיו. הפליג בשבחיו, וציין: "כל זאת אומר אני באמת, ללא גוזמה!"

והאב משתאה, מניד בראשו וחוכך בשפתיו. לשלימות כזו, לא ציפה. ורבי אריה מזהיר: "הן תדעו כי הכתוב אוסר להשגות עיוור בדרך, להשיא עצה שאינה טובה. איני מכיר את בתכם, אבל רוצה אני לומר: אם אושרה יקר לכם, אם חפצים אתם בטובתה, קחוהו בשתי ידיים, בלא להסס כלל!"

אבל הלה היסס. "אומר לכם את האמת", אמר, "בתי, גערה פשוטה היא, מבית פשוט. אינה צריכה עילוי ומתמיד, אברך משי מעודן. צריכה היא לנער טוב, שיהיה לחנווני וידאג לפרנסה!"

"אני את שלי אמרתי", ענה רבי אריה ואמר, "אתם, עשו את שיקולכם, הוועצו בבני ביתכם. לדעתי, יכול שמואל אהרן להמנות על גדולי הדור. נשמה גבוהה שוכנת בו, וכשרונות נעלים מקננים בו. חבל שיהיה לחנווני".

"כך חושב גם אני, רבי", אמר האיש, והלך לדרכו.

אותו ערב שב רבי אריה מהורהר. "חנה", אמר לרעייתו, "החלו מדברים בשמואל אהרן נכבדות".

"שיהיה במזל", אמרה, "בחור גדול הוא". היה זה גיל השידוכים באותם ימים. ואגב, זה הגיל שהנישאים בו לומדים תורה בטהרה ובלא טרדה, ובכך תורתם מתברכת. וכך אמר רב חסדא: "מעלתי היתירה על מעלת חברי, מקורה בכך שנישאתי בגיל שש עשרה" (קדושין ל').

"היום התענינו אודותיו", אמר רבי אריה.

"מי התענין – האם מסוגל הוא לשמור על פיקדון כה יקר? האם הבהרת לו את האחריות הכרוכה בכך?! האם ספרת לו שהובטח עוד לפני לידתו שיהיה לגאון וצדיק וקדוש?"

"רמזתי על כך", השיב רבי אריה, "והאיש אמנם נסוג אחור. ויתר על הרעיון. אבל חושש אני – הנה מסתובב לו שדכן המציע את שמו, ואיני יודע למי יציע מחר... וחבל יהיה, כה חבל –" מצחו נחרש קמטים, והרבנית נענעה ראשה.

"מבינה אני, צודק אתה – חכמים נהיה אם נזכה בפנינה", אמרה.

ולמחרת היום פנה רבי אריה לשמואל אהרן, ושאלו אם יסכים להיות לחתנו, לשאת את רשא בתו.

נפעם הנער, וענה: "הצעה זו לכבוד היא לי, אין מלים בפי. אבל לא אוכל להשיב על אתר בחיוב... שכן חז"ל אמרו, שאסור לו לאדם לשאת אשה עד

<http://www.otzar.org> הודפס מאתר אוצר החכמה

שיראנה. עלי לראות את הכלה, ואז אוכל לומר מה תשובתי".

שאלו רבי ארי' אולי חפץ אתה בשידוך עשיר, ענה לו שלדעתי אין עשיר יותר ממנו ונהרו פניו של ר' ארי'.

הביט בו רבי אריה וראה, שהוא עצמו לא ידע להעריך את שוויה של הפנינה! שוו בגופשכם – מזה כמה שנים אוכל הוא מידי יום ביומו בבית רבי אריה, מזה ארבע שנים פוקד הוא את ביתו דבר יום ביומו. ובבית, נערה בת גילו. וכשמציעים לו לשאתה – אינו יכול לענות, כי חייב הוא... לראותה!

בערב לבש שמואל אהרן בגדי שבת ועלה לבית רבי אריה. נועד עם הכלה, וברכו על המוגמר. שתו "לחיים", ורבי אריה אמר: "לדעתי, כדאי שתקדיש עוד שנה ללימודים, למצות את שיעורו של רבי מרדכי דוד לזין. עדיין זמן רב לפניך עד 'בן שמונה עשרה לחופה'. לא הזדרזתי לגמור את השידוך אלא מפני החשש שהוזכר בגמרא 'שמא יקדמנו אחר'. עתה, משגמר הדבר במזל טוב, נוכל לשמרו בסוד עד לסוף השנה".

הסכימו הכל, אבל הסוד לא נשמר. החתן פנה לישון בבית המדרש הסמוך, וכדרכו בכל יום קם באשמורת הבוקר לתפילת ותיקין. מתוך שהשכים מבעוד לילה, לבש את הבגדים שהתהדר בהם אמש. ראה אותו חברו לבוש בגדי שבת והבין כי דברים בגו. הושיט ידו ואמר: "מזל טוב". נענה החתן וקיבל את הברכה שאלו: "חתן אתה?" ושמואל אהרן, איש האמת, לא הכחיש את ההשערה. שאלו: "במי נשתדכת?" ולא ענה. מיד פשטה השמועה: שמואל אהרן חתן, ואינו רוצה לגלות מי הצד השני. אמרו הכל: "יתום מסכן, אין לו איש בעולמו, וחסר כל הוא. מי יודע מי לקחו, מי יודע עם מי השתדך..." החלו הכל לרנן, והיה נבוך ומצטער. חילצו רבי אריה ממבוכתו, והסגיר את הסוד. וכל אלו שנדו לו וציערוהו, החלו להחמיא לו ושבחוהו...

בצהרי היום לא נלוה אל רבי אריה לצהרים. הוא פנה אל הכותל המערבי, להודות לבורא יתברך אשר לא הסיר תפילתו וחסדו מעימו, אשר הנחהו בדרך עד כה, אשר חיזקו ואימצו, גידלו לתורה, ועתה הוא מגדלו לחופה... הלך להודות על העבר ולבקש לעתיד, לבנות ביתו על יסודות נאמנים, לקשר של קימא ולבנין עדי עד.

נוהג היה לסור ולהתפלל ליד הכותל המערבי בכל עת מצוא, לשפוך נפשו לפני ה' במקום ממנו לא זזה השכינה מעולם. ופעם, בעודו מתפלל ושופך נפשו לפני ה', ולסימטת הכותל הצרה נדחקה ובאה חבורה נכבדה. הרבי מסלונים, ה"בית אברהם" זצ"ל, שביקר באותה עת בארץ הקודש, בא לשפוך שיח במקום ממנו לא זזה שכינה. עמד הרבי לפני הכותל המערבי,

אוצר החכמה

האדמו"ר מסלונים הי"בית אברהם

ועינו צדה את האברך המתפלל. הביט בו, ושאל את בני לווייתו, בני ירושלים: "מי הוא זה?"

נענו ואמרו: "א ליטווישער יונגערמאן, אברך ליטאי. כי לא הכירוהו, ושפטוהו לפי לבושו.

השיבם הרבי: "מה אמרתם, אברך ליטאי?! הן השכינה שורה על פניו, וניכר בו שלא פגם מימיו!"

"גאון וצדיק - וקדוש", כך הבטיח הצדיק הנסתר. ואכן, קדוש וטהור היה. פעם ביקשתו הרבנית שיאכל. אמר, שהוא צם. שאלה: "מה יום מיומים?" אמר: "אלו ימי השובבי"ם". כידוע, ימי השובבי"ם (ראשי תיבות של פרשיות: שמות, וארא, בא, בשלח, יתרו, משפטים) מסוגלים לכפר על פגם היסוד ויש הצמים בהם לכפר על חטאת נעורים. לרבנית היה זה מושג חדש. שאלה: "מהו צום זה של ימי השובבי"ם?" נענה ואמר: "יש הצמים בהם לכפר על מה שחטאו ופגמו. אני איני צם כדי לתקן בהם חטא ופגם, אלא מחמת שימים אלו מסוגלים ביותר לקדושה וטהרה..."

ולא לחנם אמר רבי אריה לוי לבנו הגאון רבי שמחה שלמה על רבי שמואל אהרן שהוא "קדוש מרחם"...

לאחר התפילה, נוהג היה ללמוד את שיעוריו הקבועים כשהוא עטוף

<http://www.otzar.org> הודפס מאתר אוצר החכמה

בטלית ומוכתר בתפילין (ביניהם, גם את שיעורו הקבוע בספר "ראשית חכמה", שהיה קורא בו בניגון מעורר לבבות) בכך, זכה וזיכה אחרים, וכך סיפר הגאון רבי אברהם יעקב זלזניק שליט"א, אחד מחבריו ראה ונראה בעיניו. החל גם הוא לנהוג כך, אך כעבור זמן קצר חדל ממנהגו. ניגש אליו רבי שמואל אהרן לחזקו. שאל: "מנהג טוב נהגת, למה חדלת? הלא הציצית מצות עשה היא, והתפילין – כתב הרמב"ם – שמונה מצוות עשה בכל רגע ורגע. ורגע – הרי זה "רגע כמימריה", יתכן שבשמים מחשיבים כל דקה למאות רגעים ובכל אחד מהם תשע מצוות, שאין די בכל חללו שלעולם לשלם שכר אחת מהם. שעל כן אמרו כי "שכר מצוה בהאי עלמא ליכא"! זאת, מלבד סגולתן של המצוות הללו ש"כל מי שיש לו מזוזה בפתחו וציצית בבגדו ותפילין בראשו, הכל בחיזוק שלא יחטא"! ומלבד סודן, כי רב הוא – הציצית אור מקיף, והתפילין אור פנימי!"

התנצל הלה, ואמר: "מה אעשה והלכה פסוקה היא שיש לשמור על טהרת המחשבה בעת הנחת התפילין, ולא בכדי פסקו בדורותינו ללכת כל היום בתפילין!" והוסיף, שאחד מגדולי המוסר סיפר, שהוא נמנע מלהוסיף בקשות בתפילתו (כגון התפלה על הפרנסה ב"שמע קולנו"), מאז ששמע משוחט ירא שמים שהוא מהדר אחר סכין קצרה לשחיטה, שכן הוספה באורך החלף היא תוספת שטח לאפשרויות פגימה... בקצרה: חושש הוא ממחשבות אסורות בעת הנחת התפילין, ויצא שכרו בהפסדו.

ורבי שמואל אהרן לא יכול היה להבין זאת: "מחשבות אסורות? הן אסורות הן!... וויא קומט דאס צו א יונגערמאן זאל האבין הרהורים רעים", תמה...

ובנו, הגאון ר' מרדכי דב זצ"ל, סיפר: פעם, בשבת קודש, מצאתיו שוכב כמעולף, מזועזע ונרעש. הוא – שהשבת היתה לו יום מנוחה וקדושה, שאנשים היו מביטים בו מחלונות בתייהם בלכתו לתפילה כי קרן אור פניו, שראו עליו במוחש את דברי המדרש "ויברך אלקים את יום השביעי, ברכו במאור פנים" – היו עתה פניו קודרות וזיום הועם. נחרדתי ושאלתי מה ארע. ואמר לי כי הלך ברחוב, היה זה בתקופת הקיץ, וחילול השבת נגע לגפשו, זעזעו ודכאו. חשבתי לעצמי: להזדעזע כך מחילול שבת, הרי זו מדרגה. אבל ברחוב העיר, בקיץ, יש מחזות מנקרי עין ומדאיבי נפש, לבוש שחך כבהמות יער. ומכך לא הזדעזע, כי מהם לא הושפע! נגע לא קרב לאהלו, לא היתה לו בזה כל נגיעה!

לא בכדי הכתירו גיסו, מרן הגרי"ש אלישיב שליט"א, בתואר: "צדיק יסוד